

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות
לפרשת שבוע

פרשת מקץ

"ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם". שני חלומות חלם יוסף והורד אל הבור, שני חלומות חלמו שרי פרעה והוציאוהו מן הבור, שני חלומות חלם פרעה והעלוהו למלוכה. דומה שכל ההתרחשויות הבראשיות של עמנו כרוכות בחלום. וכבר אמרו חכמים בגמ' ברכות: "שינה אחד משישים במיתה, שבת אחד משישים בעולם הבא, חלום אחד משישים בנבואה". כך נאמר לאהרן ומרים כשהרהרו אחר נבואתו של משה, "אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתוודע בחלום אדבר בו לא כן עבדי משה". הוי אומר יש חלומות נבואיים. לא בכדי ספר בראשית הנקרא ספר היצירה שכולו למעלה מההשגה האנושית, מלא וטעון חלומות מרובים, כי מה שנראה בעינינו סיפור ועלילות נפתלות, כביכול מקרים, הם כולם מעל לטבע. הנה כי כן גלות ישראל וגאולתו מחופים בחלומות. למרות שאין חלום בלא דברים בטלים, שרובם אחר הרהורי היום, כאן בספר בראשית הם בכלל נבואות.

"ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם והנה עומד על היאור". אחר שתמו שנתיים בענישת יוסף על שהשליך יהבו על שר המשקים, בקשתו "זכרתני". פרעה חולם והוא ניצב על היאור. הנילוס הוא אלוהי מצרים, מקור חייה ועושרה, הנילוס אלוה למצרים דכת': "לי יאורי ואני עשיתיני". פרעה עומד על אלוהיו, ולהבדיל בעם ישראל, בחלום יעקב, "והנה ה' ניצב עליו". האבות הם המרכבה עליה ניצב הקב"ה, (ראה רש"י לכתוב "ויעל ה' מעל אברם" בברית ביה"ב), ואילו מלכי הגויים ניצבים עומדים וכפות רגליהם על אלוהיהם. רומסים ע"ז כעורה שלהם תחת רגליהם. ניתן אולי להעמיק עוד ולומר יש לפנינו שתי דרכים מנוגדות ביחס האדם לבורא. עבור הרשעים והגויים האלוה הוא אמצעי להשיג מטרות אנוכיות, אלוה הוא צורך שרות אינטרסי לרשע ולגוי. לא כן לישראל. הצדיקים הם מרכבה ומשען שתתפרסם ותתבסס מלכות ה' בעולם. גם בשעות שבר, עינויים ורדיפות מקדשים שמו "ה' אלוהינו ה' אחד". ומגמתם לא עצמם אלא קידוש שם אלוהים באהבה. לא כן הרשעים הגויים שמגמתם צורך עצמם האגואיסטי שפעמים מוכרים אמונתם ואלוהיהם בבצע אינטרסים, כולל אינטרסים רגשיים, ואף מחליפים אמונה באמונה [מצוי הרבה בעסקנים פוליטיקאים].

"וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור" יוסף מול פרעה מאבק האמונה בבורא עולם. כיצד: "ויריצהו מן הבור" יום ראש השנה היה, כשהעולם עומד לדין, יוסף יוצא מן הבור. ואין זאת בכדי, כי יום ראש השנה הוא יום המלכת הקב"ה בעולם. במזמור ראש השנה כתוב: "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים" למדו חכמים בגמ' ביום ראש השנה יצא יוסף מבית האסורין והקב"ה הוסיף אות משמו יתברך בשמו של יוסף - יהוסף. פרעה מספר ליוסף את חלומו, כשרעפיו ומחשבותיו של פרעה נתונים לאלוהיו לע"ז שלו, ליאור, לנילוס. [עד כדי כך שחשב (לפי האור החיים הקדוש), והנה שבע פרות עולות "מן היאור" כי היאור בראן...פרעה תפוס במחשבותיו על היאור מקור חיות מצרים, על הפרות החורשות בשדה, על השיבולים דגן]. יוסף מתקן תיקון גדול את ראשו העקום של פרעה. יוסף מעמידו על טעותו הגדולה: לא היאור אלוה, ולא הוא עצמו פרעה אלוה, כי אם האלוהים. חמש פעמים חוזר יוסף על הדגשת אלוהים. "בלעד" אלהים יענה את שלום פרעה" קודם דע "בלעד" כל דברי מפי האלוהים. אח"כ חובתך להבין, "הוא

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כציונות לפרשת שבוע

הדבר אשר דברתי אשר **אלוהים עושה** הראה את פרעה". אחר שפרעה הבין והפנים, הודה "ויאמר פרעה הנמצא כזה איש אשר רוח **אלוהים בו**" ולא בחרטומי מצרים וחכמיה... הרי עוד קודם אמר לשרי פרעה בבית האסורים, "לאלוהים פתרונים ספרו נא לי". שם שמים הוא הכח המניע את יוסף מרגע צאתו את בית אביו.

"ויהי מקץ שנתיים ימים", בילקוט שמעוני כתוב: ויהי מקץ שנתיים ימים, "קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר". קץ שם לחושך, קץ לישיבה בבור החושך אליו הושלך יוסף, שהעלהו משם למלכות. ולכל תכלית הוא חוקר. הצלת יוסף אינה אלא חיפוש וסלילת הדרך לתכלית שנאמרה בברית בין הבתרים. בד"כ פרשת מקץ חלה בסמוך לימי חנוכה, גם בהם היה קץ לחושך מלכות יוון שהחשיכה עיני ישראל בתרבות השווא של עשו.

כל מחנך ואב יחווה לאורך פרשה זו, כי מה שהביא את יוסף למלא ייעודו, הוא **האוצר** שהיה טמון בליבו ודעתו. **כל שקנה בבית אביו**, היתה זו צידה לדרך ביום צאתו את בית יעקב עד עמדו לפני פרעה. אפשר לקפל כל המטען הגדול שגיבש את דמותו של יוסף במילה "אלוהים". כל מה שנוטעים בקדושה ובטהרה, עושה פירות אחר זמן ומוצא ביטוי בשעות המבחן, כאשר הכל מושגת על קרבת אלוהים, כי אז, האדם עושה את מה שידיו משיגות לעשות, כאשר המשען והביטחון במבחני הזמן מתבטא במילים: "לאלוהים פתרונים".

שבת שלום לצוות המורים המחנכים